

Titulació	Tipus	Curs
Arqueologia	OP	3

Professor/a de contacte

Nom: Miguel Molist Montaña

Correu electrònic: miquel.molist@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

Aquesta assignatura del grau d'Arqueologia està centrada en l'estudi dels orígens i consolidació de les societats agrícoles. Es realitza una anàlisi històrica i arqueològica del fenomen de la domesticació de productes vegetals (agricultura) i animals (ramaderia). A més es contempla l'estudi de les transformacions econòmic i socials que li són associades: aparició i consolidació del poblat, canvis demogràfics, transformacions tecnològiques, practiques funeràries, es a dir estudi de la societat camperola. En la part de l'anàlisi del registre empíric i històric es fa especial èmfasi en l'estudi de les societats de diferents àrees geogràfiques: el Pròxim Orient, d'Europa i de la Mediterrani durant l'Holocè.

Resultats d'aprenentatge

1. CM18 (Competència) Identificar l'impacte social, econòmic i mediambiental en el passat i en el present dels diferents processos de canvi ocorreguts a la prehistòria a partir d'una avaluació crítica de l'evidència arqueològica de diferents períodes i àmbits geogràfics.
2. CM19 (Competència) Exposar la participació de les dones a les societats prehistòriques de l'Àfrica, Euràsia i Amèrica i la construcció social de les relacions de gènere i la divisió sexual del treball.
3. KM28 (Coneixement) Argumentar les aportacions i les implicacions de les principals propostes teòriques de l'arqueologia (arqueologies tradicionals, processuals, postprocessuals, feministes i marxistes) sobre les societats dels diferents períodes de la prehistòria de l'Àfrica, Euràsia i Amèrica.
4. KM29 (Coneixement) Organitzar cronològicament l'aparició dels diferents tipus arquitectònics, els complexos principals d'indústria lítica tallada i els conjunts ceràmics, arqueozoològics i arqueobotànics més rellevants de la prehistòria europea.
5. KM30 (Coneixement) Caracteritzar els principals processos històrics de les societats prehistòriques en relació amb els efectes paleoambientals i socials, identificant les aportacions de les investigacions arqueològiques recents als coneixements previs.
6. KM31 (Coneixement) Reconèixer els biaixos androcèntrics en representacions de la prehistòria i en les propostes de divulgació per a desenvolupar anàlisis inclusives que reconeguin els rols de les dones i la divisió sexual.

7. SM30 (Habilitat) Analitzar les societats prehistòriques de forma crítica per a identificar els processos d'inferència seguits, els biaixos dels diferents models teòrics i les potencialitats i les limitacions dels registres existents.
8. SM31 (Habilitat) Sintetitzar l'aportació dels diferents factors als processos de canvi social i d'impacte mediambiental dels diferents períodes de la prehistòria, especialment europea.
9. SM32 (Habilitat) Elaborar hipòtesis sobre períodes de la prehistòria de l'Àfrica, Euràsia i Amèrica a partir del reconeixement, la interpretació crítica i la síntesi de registres procedents d'intervencions arqueològiques.

Continguts

SOFTWARE

For written presentations, standard word processors (Word, OpenOffice Writer, or similar) are recommended. For oral presentations, PowerPoint, Canva, or similar tools are recommended.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques dirigides pel professorat.	40	1,6	CM19, KM28, SM31, SM32
Realització d'exercicis pautats d'aprenentatge i tutories	19	0,76	CM18, CM19, KM31, SM30, SM32
Tipus: Autònomes			
Estudi personal, lectura de textos. Redacció de treballs i preparació de comentaris.	80	3,2	CM19, KM28, KM29, KM30, KM31, SM30, SM31

ACTIVITAT DIRIGIDA 40 h

-Classes teòriques dirigides pel professorat. 30h

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Classes magistrals amb suport de TIC i debat en gran grup.

-Sessions de seminaris i pràctiques dirigides pel professorat. 10h

Metodologia de d'ensenyament- aprenentatge: Introducció de la sessió, presentació del text, valoració i discussió crítica col·lectiva. Presentacions individuals i/o col·lectives i ronda de valoracions.

ACTIVITAT SUPERVISADA 20 h.

-Tutoria.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Sessions concertades per resoldre dubtes i mantenir discussions sobre continguts específics de la matèria, els problemes i seminaris.

-Realització d'exercicis pautats d'aprenentatge.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Realització i correcció d'exercicis pautats d'aprenentatge.

ACTIVITAT AUTÒNOMA 90 h.

-Estudi personal.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Integració dels coneixements adquirits. Realització d'esquemes, mapes conceptuals, resums.

-Lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris orals i seminaris. Recerca d'informació bibliogràfica.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Lectura comprensiva de textos. Realització de ressenyes, resums i comentaris analítics mitjançant una guia. Estratègies de recerca d'informació. Selecció de materials.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes compleixin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Entrega de treballs	10%	1	0,04	CM18, CM19, KM28, KM29, KM30, KM31, SM30, SM31, SM32
Presentacions i participació activa a classe	30%	6	0,24	CM18, KM28, KM30, SM30, SM32
Proves de contingut teòric	60%	4	0,16	CM18, CM19, KM28, KM30, KM31, SM31, SM32

A més de l'avaluació continuada (proves escrites, realització de treballs i sortida a camp), hi ha prevista una reavaluació. Els alumnes que es vulguin presentar a la reavaluació han de complir els següents requisits:

- Han d'haver-se presentat a totes les proves de l'avaluació continuada que consten en la guia docent.
- Han de haver aprovat els treballs i l'exercici de la sortida de camp.

Calendari de reavaluació: Les dates dels exàmens de reavaluació estan fixades per la facultat de Lletres . És la responsabilitat dels estudiants, saber la data que li correspon fer la reavaluació de la seva assignatura.

Aquestes dates estan publicades a la web de la facultat al mes de juliol del curs anterior.

En el moment de realització/lliurament de cada activitat avaluable, el professorat informará (Moodle, SIA) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Moodle, Teams, etc. El professorat vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Nota:

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Nota IA:

En aquesta assignatura, no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestedat acadèmica i comporta que l'activitat s'avalui amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

TEMÀTIQUES GENERALS

BAR YOSEF O. (Edt.) (1998): "The transition to agriculture in the Old World". *The review of Archaeology*. Massachusetts, 63 pags

BENDER, B. (1978): Gatherer-Hunter to Farmer: A Social Perspective. *World Archaeology*, nº 10, 1978, pp.204-222.

BENDER, B. (1981): Gatherer-Hunter intensification. in: Sheridan, Bailey (Eds): *Economic Archaeology*. B.A.R. International Series nº 96, 1981, pp. 149-157.

BOSERUP E. (1968): *Las condiciones del desarrollo en la Agricultura*. Madrid, Tecnos, 1968).

BOSERUP E. (1984): *Población y cambio tecnologico*, Oxford: Blakwell.

BINFORD L.R: Post-Pleistocene Adaptations in S.R. Binford & L. Binford (Eds.) *New perspectives in Archaeology*. Aldine, Chicago. pp. 313-34.

BINFORD L. (1988): *En busca del pasado*. Ed. Crítica, 1988, 273 p. (Capt. Sobre los orígenes de la agricultura)

BRAIDWOOD R.J. (1979): *El hombre prehistórico*. F.C.E. Mexico (diferents edicions)

CAUVIN J. (1994): *Naissance des divinités, naissance de l'agriculture. La révolution des symboles au Néolithique*. CNRS Edt. Paris. 304 p.

CHILDE, V.G. (1974): *El origen de la civilización*. Fondo de Cultura Económica. Mèxic, (diferents reedicions).

COHEN, M.N. (1981): *La crisis alimentaria en la Prehistoria*. Alianza Editorial. Madrid 1981.

HERNANDO A. (1994): El proceso de neolitización, perspectivas teóricas para el estudio del Neolítico. *Revista Zephyrus* 46 p. 123-142.

HARRIS D. (ed.) (1996) *The origins and Spread of Agriculture and Pastoralism in Euroasia*. Edt. UCL. London

MEILLASSOUX, C. (1987): *Mujeres, granjeros y capitales*. Ed. Siglo XXI, Mèxic, 1987.

- RINDOS,D.(1990): *Los orígenes de la agricultura. Una perspectiva evolucionista*. Ed. Bellaterra. Barcelona,1990, 341 p.
- TESTART,A.(1981): *Les Chasseurs-Cueilleurs ou l'origine des inégalités*. Société d'Ethnographie. Paris 1981.
- UCKO,P. i DIMBELY,G.W. (eds.)(1969):*The domestication and exploitation of plant and animals*. Durkworld. Londres.
- VICENT,J.M.(1981): El origen de la economía productora. Breve introducción a la Historia de las ideas. in: Lopez,P.(ed.): *El Neolítico en España*. Ed.Cátedra, Madrid, 1981, pp. 11-58.
- Obres generals sobre societats agro-ramaderes (Generals sobre Europa -Pròxim Orient)
- ARIAS P., (1997): *Marisqueos y Agricultores. Los orígenes del Neolítico en la fachada Atlántica Europea*. Universidad de Cantabria. 106 pags
- AURENCHÉ, O. S.K. KOZLOWSKI (1999): *La naissance du néolithique au Proche Orient*. Editions Errance. (Paris). 256 pags.
- BERNABEU J., AURA J.E. , BADAL E (1993): *Al oeste del Eden. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa Mediterránea*. Edt. Síntesis (Madrid), 336 pags.
- BUXÓ R. (1997) : *Arqueología de las Plantas*. Edt. Critica. 356 pags.
- HERNANDO A. (1999): *Los primeros agricultores de la Península Ibérica*. Edt. Síntesis. 315 pags.
- HODDER, I. (1990): *The domestication of Europe*. Edt. Blackwell, 331pags.
- GUILAINE J., (Edt.) (2000): *Premiers paysans du monde*. Actes du Séminaire du Collège de France. Editions Errance, Paris, 2000.320 pags. (Desde el 2000 Edició anual d'un llibre del seminari amb temes de Neolític i Edat del Bronze)
- GUILAINE J. (2003): *De la vague à la tombe. La conquête néolithique de la Méditerranée*. Edt. Seuil, Paris, 375 pags.
- LICHARDUS, J. et alii (1987): *La protohistoria de Europa. El neolítico y el calcolítico*. Edt. Labor (col. Nueva Clio) 598 pags.
- LOPEZ P. (comp.) (1988) : *El neolítico en España*. Edt. Catedra. 428 pags.
- MAZURIÉ DE KEROLAIN, K. (2003): *Genèse et diffusion de l'agriculture en Europe*. Editions Errance, Paris, 184 pags.
- REDMAN Ch. (1991): *Los orígenes de la civilización. Desde los primeros agricultores hasta la sociedad urbana en el Próximo Oriente*. Editorial Critica. 443 pags.
- SAÑA M. (Coor) (1995): Dossier: Arqueozoología: Economía i societat. *Revista COTA ZERO*. núm. 11. 128 pag.
- DENNELL, R. (1987). *Prehistoria Económica de Europa*. Edt. Critica. 289 pags.
- THORPE E. J. (1999). *The origins of Agriculture in Europe*. Edt. Routledge (London).224 pags.
- VAQUER J. (1999).- *Le néolithique du Nord-ouest méditerranéen*. Actes du Colloque Int. Carcassonne, 1994. Editions du BSPF, Paris, 296 pags.
- WHITTLE A. (1996).- *Europe in the Neolithic. The creation of the new worlds*. Cambridge Univ. Press. London.443 pags.
- DIVERSOS AUTORS (1991 i 1993) : *Agricultura: Orígens, adopció i desenvolupament*. Revista COTA ZERO, N° 7(1991) pags. 7-126; i N° 9 (1993) pags 7-96

DIVERSOS AUTORS (1992) : *Estat de la investigació sobre el Neolític a Catalunya. Actes del 9ª Col.loqui Inter.. d'Arqueologia de Puigcerda*. Andorra, 1992. 338 pags.

DIVERSOS AUTORS (1996) : *Formació i implantació de les comunitats agrícoles.. Actes del 1° Congrés del Neolític a la Península Ibérica*. Revista Rubricatum, 1 , Gavà, 1996. (2 vols. 908 pags.

DIVERSOS AUTORS (1999) : *Actes del II Congrés del Neolític a la Península Ibérica*. Revista Saguntum Extra-2. València, 1999. 338 pags.

P. Arias, R. Ontañón, C. Garcia-Moncó (Edts) (2005) : *Actas del III Congreso del Neolítico en la Península Ibérica*. Universidad de Cantabria, Santander, 2005. 1076 pags.

Programari

Per les presentacions escrites es recomana processador de textos estàndard (word, OpenOffice writer o afins). Per a presentacions orals es recomana utilitzar PowerPoint, Canva o similars.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt